

*ION PILLAT DESCOPERĂ BALCICUL***dr. Carmen Brăgaru***

În biografia și opera lui Ion Pillat, Balcicul, micul orășel-port de pe Coasta de argint a Mării Negre, a dobândit un loc important în anii '30 ai secolului trecut.

Pasionat de istorie și de geografie, cu o vocație de călător, cultivată și de familia ilustră a Brătienilor, care băteau țara în lung și în lat cu entuziasm și mândrie patriotică, poetul, de foarte timpuriu și până aproape de sfârșitul vieții, a avut șansa de a cutreiera numeroase regiuni și orașe, îndeosebi europene, unele mai spectaculoase decât altele: Parisul și împrejurimile acestuia (Normandia, Bretania, Valea Loarei), Bruges și Anvers, Veneția, lacurile Como și Maggiore, Londra, Copenhaga, Delft, Rotterdam, Haga, Amsterdam, Praga și Bratislava, Barcelona, Geneva, Viena, Bruxelles, Ragusa, Berlin, Constantinopol și Varna, Atena, apoi Sparta, Olimpia și Epidaur din Peloponez. Toate acestea și-au lăsat amprenta în câte un ciclu, o poezie sau măcar un vers din creația pillatiană, însă puține au fost locurile care, dincolo de fulgurația inspiratoare, i-au oferit și cadrul propice al așezării, compunerii și prelucrării. Florica, Miorcanii și, mai târziu, via de la Izvorani au fost pe rând spațiile primitoare și izvorătoare de atmosferă creatoare, atât de necesară poetului. Bucureștiul a reprezentat mai degrabă un loc de tranzit, un soi de triaj neutru în care impresiile și imaginile schițate mental sau pe hârtie, în bruioane, au fost definitivate în poemele consacrate. La un moment dat, Balcicul intră și el în galeria locurilor binecuvântate pentru poezia lui Ion Pillat.

Cu toate acestea, posteritatea cunoaște extrem de puține detalii referitoare la această etapă biografică și de creație pillatiană.

Preluând de la fiul său, Dinu Pillat¹, o informație inexactă, conform căreia „Balcicul a exaltat sensibilitatea de meridional a lui Ion Pillat, din clipa descoperirii sale, cu prilejul unei excursii din vara lui 1934”, când „poetul se hotărăște pe loc să cumpere un teren, pe care ceva mai târziu îl consolidează cu terase de piatră prelungite până în mare”, toți exegeții și antologatorii săi, printre care și nora poetului, au reverberat-o în tabele cronologice, articole și studii, fixând-o în mentalul colectiv.

Correspondența lui Ion Pillat, precum și documentele existente în arhiva Ministerului Afacerilor Externe sau în fondul de manuscrise al Bibliotecii Academiei Române conțin amănunte care ne ajută să fixăm cu o mai mare exactitate etapele acestei revelații târzii din viața lui Ion Pillat.

* Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu” al Academiei Române.

¹ Dinu Pillat, *Ion Pillat*, în *Mozaic istorico-literar*, Ed. Albatros, București, 1988, p. 290.

Primele referiri la Balcic în corespondența poetului datează din vara anului 1929. Este vorba, mai întâi, despre o carte poștală ilustrată cu o vedere din Balcic, trimisă soției sale, Maria Pillat, la sfârșitul lunii iulie 1929, în care poetul notează rapid impresiile despre oraș și principalul său punct de atracție, domeniul regal, în prima fază a descoperirii acestora: „Balcicul este de un pitoresc neîntrecut și palatul reginei cu terasele și grădinile lui sunt unul din lucrurile cele mai frumoase (chiar după minunile spaniole)² pe care le-am văzut. Trebuie neapărat să vii odată cu mine pentru câteva zile aici. Am luat câteva băi de mare [...]”³.

La câteva zile după întoarcerea de la Balcic, Ion Pillat, aflat la Predeal, îi trimite mătușii sale favorite, Pia Alimănișteanu, o scrisoare cu mai multe detalii despre șederea sa în Dobrogea Nouă, dar cu aceeași încântare pentru locurile descoperite: „La întoarcerea mea de la Balcic – Araclar, unde am stat cinci zile, am găsit scrisoarea ta. [...] Balcicul e o splendoare ca situație și pitoresc, nu însă și în confort. N-are electricitate și hotelul e cam «à la turca». Ce mi-a plăcut însă foarte mult sunt grădinile în terasă pe mare și palatul turcesc al Reginei – sunt o minune, una din frumusețile țării noastre și chiar după grădinile ciudate ale Spaniei, acest colț își menține tot farmecul original și rar. Ca și Martha Bibesco pentru Mogoșoaia, i se va ierta mult proprietarei actuale pentru această creație într-adevăr estetică, în care nu mai recunoaștem prostul gust de la Pelișor, Cotroceni și Bran.”⁴.

Ion Pillat descoperă așadar Balcicul, cu surpriză pentru pitorescul locului și admirație pentru domeniul regal amenajat parțial⁵ și aflat în afara orașului la acea dată, cu cinci ani mai devreme decât se știa îndeobște. Picturalitatea zonei, precum și mulțimea de artiști pe care îi puteai întâlni, lucrând la șevalet, mai peste tot, îl vor fi făcut să se gândească la soția sa, Maria Pillat, acuarelistă cu pseudonimul I. Brateș.

Ce anume îl adusese însă pe poet pe aceste meleaguri? Pe de o parte, o serie de conferințe pe care fusese invitat să le susțină la Universitatea Liberă *Coasta de argint*, condusă de Octavian Moșescu, pe de altă parte, chestiuni mai practice legate de moșiile familiei situate în apropiere.

În scrisoarea citată mai sus, adresată mătușii sale, Pia Alimănișteanu, Ion Pillat îi relatează și amănunte despre evoluția lucrărilor de vară desfășurate la două moșii: Araclar și Pădureni: „[...] Am fost de două ori la Araclar și o dată la Pădureni cu generalul⁶ în auto, stând mai multă vreme și inspectând totul. Peste o lună vom avea rezultatul definitiv, căci treieratul sfârșit dezastruos la Pădureni, abia acum a început la Araclar, unde e totuși ceva mai bine [...]”⁷.

² Soții Pillat vizitaseră Spania în primăvara aceluiași an.

³ Scrisoare către Maria Pillat, cu datare eronată, în Ion Pillat, *Scrisori*, ediție îngrijită de Cornelia Pillat, Ed. DU Style, București, p. 258.

⁴ Scrisoare către Pia Alimănișteanu, datată 4 august 1929, în Ion Pillat, *Scrisori*, pp. 244-246.

⁵ Regina Maria descoperise zona și achiziționase o bună parte din teren în 1924. În anul următor începuseră lucrările de construcție a Reședinței de vară de la Balcic, sub îndrumarea arhitectului Emil Guneș, și cele de amenajare a grădinilor de către Jules Janin, fostul grădinar al țarului Nicolae al II-lea. Terminate în linii mari în 1927, lucrările și finisajele vor continua până după 1930.

⁶ Este vorba despre generalul Gh. Rasoviceanu, fost conducător al trupelor române în zonă la 1913, deținător al unor terenuri și al unei case la Balcic, demolată în 2009.

⁷ *Op. cit.*, p. 245.

Cornelia Pillat, îngrijitoarea ediției de *Scrisori* ale lui Ion Pillat, specifică într-o notă de subsol⁸ că Araclar și Pădureni ar fi fost moșii ale Piei Alimănișteanu în Dobrogea. În sprijinul acestei afirmații vin și unele precizări din volumul publicat, probabil în 1936, de mătușa cu înclinații literare⁹. Deși Dobrogea din titlu se referă mai degrabă la cea din nordul Dunării, unde Alexandru Alimănișteanu, soțul acesteia, avea o moșie și un conac în satul Hasiduluc, există și câteva referiri la Dobrogea Nouă, cea din sudul Dunării, vizând în principal Balcicul și conacul de la Araclar, cumpărat „de curând”. De asemenea, faptul că Ion Pillat îi scrie mătușii sale amănunte tehnice legate de treburile moșiei, fără a le repeta și soției sale, vine să confirme ipoteza apartenenței acestui domeniu de la Araclar familiei Alimănișteanu.

Și totuși, într-un document recent descoperit, o declarație semnată de Ion Pillat la 7 martie 1941, poetul afirmă că i-a rămas ca avere urbană, pe lângă proprietățile din Balcic, „moșia în întindere de 110 ha din Crușevo – Araclar, comuna Spasova, fostul județ Caliacra”¹⁰. Este foarte posibil ca, la un moment dat, poetul să fi cumpărat fie terenul mătușii de la Araclar, fie o parte din acesta, fie un teren vecin acestuia, dar dacă așa stau lucrurile, această achiziție a fost făcută mai degrabă spre mijlocul anilor '30, când deja se stabilise la Balcic. Revenind la vara descoperirii orașelului de pe coastă, din anul 1929, este mai probabil că Ion Pillat fusese mandatat de rudele sale ca, în timpul călătoriei în regiune, să poposească și la aceste moșii, pentru a vedea cum decurg muncile de vară. Indiferent cui vor fi aparținut aceste terenuri, cert este că ele erau, ca multe altele din zonă, exploatate pentru producerea de cereale, aidoma celor din Miorcani, cu al căror peisaj există o asemănare izbitoare.

Araclarul nu poate fi identificat astăzi cu exactitate, însă comuna Spasova, de care aparținea, se găsește pe teritoriul Bulgariei, în apropierea graniței, ceva mai la sud de localitatea Negru Vodă de pe teritoriul românesc. Pădurenii erau situați mai aproape de Balcic, la nord-est de oraș, deasupra Cavarnei.

Atmosfera moșiilor de la acea vreme este lesne de imaginat din schița *Pustnicul* de Pia Alimănișteanu, text cuprins în volumul amintit. Într-una din zile, la întoarcerea spre conacul de la Hasiduluc, trecând pe lângă o moară dărăpănată din Agigea, autoarea zărește un om cu o barbă impresionantă, care se ascunde de privirile trecătorilor. De la diverși servitori află că acesta era un pustnic aciuat prin părțile locului, care nu lăsa pe nimeni să se apropie de el, în afara unui copil ce îi aducea merinde din când în când. Se mai știa că era bulgar și că odinioară fusese mare moșier în Cadrilater, pe numele de Hristu Velico. Peste ceva vreme, familia Alimănișteanu cumpără un conac la Araclar, „care-și păstra nota originală a casei bulgărești de țăran. Odăile erau podite cu pământ, tavanele de lemn, ferestrele mici, împrejur văpsite cu albastru. Curtea era fără un pom, fără un fir de iarbă. În fața

⁸ *Op. cit.*, p. 246.

⁹ Pia Alimănișteanu, *Dobrogea – file trăite*, Ed. Scrisul Românesc, Craiova, [1936].

¹⁰ Arhiva Ministerului Afacerilor Externe, Dosar Fondul 71, Tratatul de la Craiova, Anul 1940, volumul 47, referitor la bunurile cetățenilor români rămase la Balcic, p. 50.

geamlăcului de la intrare avea un colț de grădină, cu răzoare năpădite de buruieni, printre care crescuseră ici și colo câteva mixandre, ciugulite de curci.

Dar farmecul întregului conac îl făcea cuhnia, lungă, joasă și mai ales vatra din mijlocul zidului, o gaură mare boltită, în care pâlăia focul, când am intrat, și lumina întreaga încăpere. Pe ciubucul zidit ca o bancă în fața ei, ședeau argații, așteptând mâncarea, fiecare cu câte un blid în mână, iar în picioare o femeie, ruscă neapărat, după părul roșu și pistruele de pe obraz, în vârta un ceauș mare de lemn prin ciorba din cazan”¹¹.

Din discuția cu această femeie, noua proprietară află că bucătăria atât de admirată fusese zidită odată cu casa „când s-a însurat jupânul Velico”, care se dovedește a fi fost tocmai pustnicul zărit odinioară la moara din Agigea. Trista poveste a bulgarului, ce renunțase la tot după moartea soției, fusese următoarea, redată de Pia Alimănișteanu după spusele bucătăresei: „Și din vorbă în vorbă am aflat că soția lui Hristu Velico, Iordana, bulgăroaică din Balcic, trăise la Araclar patru ani de zile după căsătorie. Era blândă și frumoasă. Soțul ei, om ciudat, dar care o iubea mai presus de orice, o ținea închisă la moșie. Nu-și vedea nici rudele.

Cu toate că pe toți în curte – când se supăra – îi înjura și îi bătea de le rupea oasele, la Iordana niciodată nu se răstia, până în ziua când, fiind în pat lehză, după nașterea unui copil mort, s-a înfuriat peste măsură. Din pricina unei condici de socoteli rătăcitate, a ridicat mâna să o bată. Tânăra femeie a leșinat și nu s-a mai deșteptat. Nici Hristu Velico de atunci nu s-a mai întors în casă. A stat ascuns prin pădurea din vale vreo săptămână, apoi a pus de a înhămat caii la trăsură și a plecat la Agigea, la moara de pe moșia fratelui său, Boian. După dorința lui s-a vândut Araclar”¹².

Revenind la vara anului 1929, când Ion Pillat descoperă Balcicul, el vine să susțină niște conferințe la Universitatea Liberă *Coasta de argint*. Îl va fi invitat personal Octavian Moșescu, directorul acestei instituții, sau Emanoil Bucuța, alt mare promotor al orașului, sau unul dintre literații prieteni (precum Adrian Maniu), deja obișnuiți ai locurilor, nu putem afirma cu certitudine. În memoriile sale din *Jurnalul unui colecționar*, O. Moșescu susține că actori precum Gh. Stărin, George Vrăca, Bulfinski sau Puiu Iancovescu, muzicienii Mihail Jora și Cella Delavrancea și scriitorii V. Voiculescu, Ion Pillat, Jean Bart, Ionel Teodoreanu și Adrian Maniu erau „nelipsiți oaspeți” ai urbei în fiecare vară, dând curs invitației entuziaste a pictorului Alexandru Satmary.

Despre scopul principal al vizitei sale în localitate, poetul notează în corespondența amintită: „Conferințele mele de la Balcic, trei la număr, au reușit mult mai bine decât visam. Public foarte numeros și simpatice”¹³. „Conferințele au decurs foarte bine și am avut și timpul să scriu două poezii cu Balcicul care, recitate la sfârșitul conferinței ultime, au plăcut indigenilor și sezoniștilor”¹⁴.

¹¹ Pia Alimănișteanu, *op cit.*, p. 12.

¹² *Ibidem*, p. 13.

¹³ Scrisoare către Pia Alimănișteanu, 4 august 1929, *op. cit.*, p. 245.

¹⁴ Scrisoare către Maria Pillat, [iulie 1929], *op. cit.*, p. 259.

Ziarul cultural al Universității Libere din Balcic, *Coasta de argint*, în primul său număr din cel de-al doilea an de existență, datat 1 septembrie 1929, rezumă festivitățile de deschidere a cursurilor de vară din acel an și trece în revistă personalitățile care s-au adresat audienței: Al. Borza, profesor de botanică la Universitatea din Cluj și secretar general al Ministerului Instrucției, cu o conferință despre fizio-sociologie, Emanoil Bucuța, despre *Eminescu ca prozator*, Ion Dragu, atașat de presă pe lângă Legația României la Varșovia, care a susținut o serie de conferințe despre teatrul și literatura Poloniei de ieri și de azi, urmând ca în acea toamnă să vorbească despre *Coasta de argint* publicului din Varșovia, în fine, Ion Pillat:

„Cu prilejul inaugurării cursurilor de vară de la Balcic, d-l Ion Pillat a ținut o interesantă conferință, vorbind despre «Specificul românesc în literatura noastră»»¹⁵.

Din rezumatul redacțional cu sincope de tipărire și de aceea greu de urmărit, coroborat cu informațiile poetului din corespondența aceluși an, constatăm că cele trei conferințe susținute în fața publicului Universității Libere din Balcic au vizat, pe rând, *Specificul românesc în literatura noastră*, poezia americană, ilustrată îndeosebi de Walt Whitman și *Sentimentele naturii în poezia lirică*. Textele acestor conferințe, probabil revăzute și adăugite, au fost recuperate în timpul vieții poetului, unul, cel despre Whitman, în volumul *Portrete lirice*, apărut în 1936 la Editura Cugetarea, celelalte două, în 1943, în volumul *Tradiție și literatură*, cu titlurile ușor modificate: *Specificul românesc în lirica noastră modernă* și *Sentimentul naturii în evoluția liricii noastre*.

Participarea lui Ion Pillat la cursurile de vară de la Balcic nu se oprește însă aici. El va reveni anual, din ce în ce mai atras de frumusețea, poezia și vechimea locurilor, renunțând sau scurtând sejururile estivale obișnuite ale familiei, de la Carmen Sylva sau Tekirghiol-Movilă, cu tot confortul lor, în favoarea acestui golf încă primitiv, ce îi amintea probabil atât de Grecia, cât și de exotismul oriental de care fusese atras în tinerețe.

Correspondența poetului înregistrează, în verile ce urmează, călătoriile sale la Balcic pentru alte conferințe, dar și pentru inspectarea moșiei de la Araclar, precum și pentru excursii în împrejurimi, de care este extrem de încântat:

[Balcic, 11 august 1930]

„Chemat telegrafic de generalul Rasoviceanu, am sosit ieri la Balcic, admirabil ca întotdeauna. Trebuie neapărat să te decizi să vii să pictezi o vară aici. Azi toată ziua sunt la Araclar. Seara țin o conferință „Poezia pură și Eminescu” la Coasta de Argint, universitatea liberă de aici condusă de O. Moșescu. Mâine mergem în grup: Moșescu, I. Marin Sadoveanu, Teodorescu-Sion și alții cu un pașaport colectiv în excursie la Varna. Miercuri iar la Araclar, joi la București și seara la Predeal sau cel mai târziu vineri dimineața cu „Rapidul” ca să sărbătorim

¹⁵ *De la Universitatea liberă Coasta de Argint*, „Coasta de argint”, anul II, nr. 1, 1 septembrie 1929, p. 3.

împreună Sf. Maria. Grădina și palatul reginei vizitate în lumina aurită a serii își păstrează tot farmecul”¹⁶.

12 august 1930, Varna

„Sunt la Balcic. Duminică la dejun, chemat telefonic de generalul Rasoviceanu, am vizitat după masă palatul și grădina minunată a Reginei și am luat parte la o șezătoare literară; ieri toată dimineața am fost la Araclar, inspectând treieratul și luând situația conturilor moșiei – după masă am ținut la Universitatea „Coasta de argint”, față de un public foarte numeros o conferință despre „Poezia pură și Eminescu”. Azi suntem în excursie (un grup de 25 de persoane cu automobilele) la Varna, unde vom sta până mâine. Varna e admirabil situată și Bulgarii au reușit să facă din ea un oraș adevărat modern cu plaja cea mai bine instalată din Europa. Un golf admirabil înconjurat cu dealuri împădurite coborând până în mare. Mâine mă întorc la Balcic, Araclar, de aici la Predeal”¹⁷.

12 august 1930, Varna

„În excursie pentru o zi la Varna, unde vom dormi deseară după ce am fost ieri în inspecție la Araclar. Ce să-ți spun Varna m-a tâmpit. Nici nu se poate ceva mai frumos ca poziție naturală și ceva mai civilizată. Bulgarii au făcut la Varna ceea ce am fi trebuit să facem la Constanța și Balcic. Stabilimentele de băi sunt cele mai moderne din Europa: o lume bună: polonezi, cehoslovaci, germani. Te crezi la Nissa”¹⁸.

Vineri 17 iulie, 1931

„Profit de plecarea lui Alexandru ca să-ți scriu câteva rânduri – mai ales că duminică nu voi putea veni la Predeal obligat fiind să mă duc la Dorohoi pentru comitetul partidului, Tomaziu și Stoianovici neputând fi joi în localitate.

Acest fapt împreună cu un început de periostită, care m-a supărat mult zilele acestea și mă obligă să merg încă zilnic la dentist, m-a făcut să remit plecarea mea la Balcic pe săptămâna viitoare. Sper să pot pleca acolo pe miercuri-joi după ce te voi îmbarca pentru Eforie și voi fi aranjat plecarea Mamei la Dorohoi [...]

Șederea mea la Balcic (la care nu pot renunța din cauza conferințelor anunțate), o voi scurta însă ca să pot sta mai mult la Tekirghiol [...]”¹⁹.

Deși scrisorile și cărțile poștale ilustrate din anii 1932–1936 lipsesc cu desăvârșire din volumul de corespondență, bănuim că referirile la Balcic se vor fi înmulțit, întrucât este vorba exact de perioada în care familia Pillat cumpără un teren și construiește o casă acolo.

¹⁶ Scrisoare către soție, 11 august 1930, *op. cit.*, p. 256.

¹⁷ Scrisoare către mătușa sa, 12 august 1930, *op. cit.*, p. 257.

¹⁸ Scrisoare către soție, 12 august 1930, *op. cit.*, p. 258.

¹⁹ Scrisoare către soție, 17 iulie 1931, *op. cit.*, pp. 267–269.

Lipsa totală a misivelor acelor ani, conținând probabil amănunte despre proprietățile familiei, poate fi pusă și pe seama unei distrugerii deliberate din perioada anilor '50, când Maria Pillat a ars o bună parte din corespondența cu fiica ei Pia, fugită peste graniță în 1946, dar ne închipuim și alte referiri care ar fi evidențiat „caracterul burghezo-moșieresc” al membrilor familiei. Este de menționat faptul că, pentru neplata impozitului unui teren de la Havârna, al cărui proprietar era soția poetului, Maria Pillat a fost întemnițată două luni într-un penitenciar din Botoșani, în 1949, iar, după eliberare, trimisă în domiciliu forțat la Miercurea-Ciuc, până în 1955.

Așadar, din corespondența poetului reiese că descoperirea orașelului-port a avut loc în vara anului 1929 și că a fost singurul din familie care a făcut prima cunoștință cu priveliștile care păstrau încă sălbăticia naturii, atât de admirată de pictorii români.

Și totuși, un amănunt surprinzător al operei pillatiene vine să ridice încă o dată semne de întrebare cu privire la cea dintâi întâlnire a poetului cu orașul de basm, împingând anul posibilei „cunoștințe” încă și mai în trecut, mai exact în 1925!

Este anul în care Ion Pillat își definitiva poeziile pe care le va reuni în volumul *Biserica de altădată* (1926), între acestea, aflându-se și *Smochinul neroditor*, poezie cuprinsă în ciclul *Chipuri pentru o Evanghelie* și datată „10 sept. 1925, Miorcani”.

Subsumându-se ideii întregului ciclu și al volumului, aceea de localizare a întâmplărilor biblice pe teritoriul românesc, pilda *Smochinului neroditor*, revedicată de la *Evanghelia după Luca*, XIII, 6-9, „oarecine avea un smochin în via lui sădit...”, propunea aceeași „aclimatizare”. Cum în România smochinii sunt pomi exotici, ei trebuiau neapărat gândiți în spațiul dobrogean, cu atât mai mult în cel recent dobândit. Vierul din pericopa evanghelică devine astfel „un turc bătrân cu barba ninsă și cu turbanul verde” care își înduplecă stăpânul să mai păsuiască pomul neroditor încă un an.

Surprinzătoare prin implicațiile sale este prima strofă a poeziei, întrucât aceasta cuprinde o descriere fidelă și participativă a orașului în discuție:

„Din via în terasă vezi marea și Balcicul,
Vezi prin frunzișul viei, înaripat caicul:
Și-așteaptă azi stăpânul bătrânul ei vier.”

Să fie oare aceste versuri dovada unei întâlniri mai timpurii decât 1929? Dacă acesta ar fi adevărul, atunci este ciudat că Ion Pillat nu a notat nicăieri pe manuscrise sau pe volumele personale cărui loc și cărui timp se datorează inspirația poemului, așa cum făcea îndeobșete. De asemenea, este suspect că nu apare nicio referire la această posibilă călătorie, fie ea și o excursie de o zi, în corespondența din acel an sau în alte notițe ori mărturisiri.

Să presupunem că prima strofă nu își trage sursa de inspirație dintr-o experiență reală, imediată, ci din imaginația poetului stârnită de articolele din ziare

și reviste și de povestirile pictorilor sau, de ce nu, din tablourile acestora, care se înmulțeau în acei ani, exaltând pitorescul locurilor.

Dacă așa ar sta lucrurile, ar fi o experiență singulară în creația pillatiană, poetul lucrând în general „după natură”, ar fi din nou ciudată lipsa unei precizări pe manuscris pentru o atât de insolită inspirație și ar fi spectaculoasă capacitatea artistică premonitorie de descriere extrem de fidelă a unui loc pe care nu îl văzuse încă.

De asemenea, ar deveni stranii și rândurile scrise în 1929, atât soției, cât și mătușii, în care Ion Pillat se declară încântat de locurile parcă atunci descoperite pentru prima dată.

Și totuși, în 1940 când apare volumul *Balcic*, poetul lasă deoparte multe alte poezii inspirate sigur de orașul lui Dionysos în favoarea celei în discuție.

În concluzie, forța versurilor primei strofe din *Smochinul neroditor* înclină balanța către o descoperire mai timpurie a Balcicului, însă lipsa oricărei notații sau precizări pe manuscris, precum și absența oricăror referiri în corespondența familiei întoarce balanța spre revelația locului avută în 1929.

Abstract

In Ion Pillat's life and work the town of Balcic, a little sea-port on the Silver Coast of the Black Sea gained an amazing position in the 30s of the last century. A passionate reader and consumer of history and geography and a born traveler, the poet had the chance to visit from an early age an impressive number of regions and cities in Europe, from Normandy, Bretagne, Loire Valley, Bruges, Anvers, Venice, Delft, Hague, Amsterdam to Prague, Bratislava, Barcelona, Geneva, Vienna, Brussels, Berlin, Constantinople, Varna, Athens and many others. All these may have left their mark in a poem or at least in a verse in Ion Pillat's poetry, but few were the places where he felt at home and which offered him the necessary refuge where he could be inspired and work passionately. The Florica estate, then the one of Miorcani and much later the vineyard of Izvorani were one by one the hospitable and inspiring places where Ion Pillat wrote constantly most of his famous poems. At a certain moment the town of Balcic compelled recognition in the gallery of blessed spaces for Ion Pillat's poetry. Nevertheless the posterity knows only few details about the poet's life and work there. Taking for granted an inexact piece of information asserted by Ion Pillat's son, Dinu, according to which his father discovered the town of Balcic only in 1934, when he suddenly bought some land and built a house, all the biographers and researchers spread it with each new article, study or book, fixing it in the literary history. Our article – a first chapter taken from a larger study²⁰ regarding Ion Pillat's activity in Balcic – based on documents found in archives, manuscripts kept in libraries and the poet's correspondence closely follows the movements before and after Ion Pillat's discovery of the picturesque town.

Keywords: Ion Pillat, Balcic, interwar period, revelation, undiscovered documents, biography

²⁰ This paper is supported by the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), financed from the European Social Fund and by the Romanian Government under the contract number SOP HRD/89/1.5/S/59758